

USTAWA

z dnia 29 czerwca 1995 r.

o zmianie Kodeksu postępowania karnego, ustawy o ustroju sądów wojskowych, ustawy o opłatach w sprawach karnych i ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Art. 1. W Kodeksie postępowania karnego wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 5 w § 3 dodaje się wyrazy „Wniosek może być cofnięty, za zgodą prokuratora, do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej — chyba że chodzi o przestępstwo określone w art. 168 § 2 Kodeksu karnego. Ponowne złożenie wniosku jest niedopuszczalne.”;
- 2) w art. 17 w § 1 w pkt 1 po wyrazach „w ustawach szczególnych” dodaje się wyrazy „z wyjątkiem spraw o zbrodnie określone w art. 210 § 1 Kodeksu karnego.”;
- 3) w art. 18 w pkt 2 wyrazy „rewizje nadzwyczajne” zastępuje się wyrazem „kasacje”;
- 4) w art. 19:
  - a) w § 1 na końcu dodaje się zdanie w brzmieniu: „W sprawie o przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 5 lub karą łagodniejszą, co do oskarżonego pozostającego na wolności, prezes sądu rejonowego może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie jednego sędziego, jeżeli jest to uzasadnione okolicznościami sprawy.”;
  - b) w § 2 wyraz „rewizję” zastępuje się wyrazem „apelację”;
  - c) dodaje się § 3 w brzmieniu: „§ 3. W jednoosobowym składzie sądu sędzia ma prawa i obowiązki przewodniczącego.”;
- 5) użyty w art. 20 w § 1 i w art. 71 wyraz „rewizyjnej” zastępuje się wyrazem „odwoławczej”;
- 6) w art. 30:
  - a) w § 1:
    - w pkt 7 kropkę zastępuje się przecinkiem,
    - po pkt 7 dodaje się pkt 8 w brzmieniu: „8) brał udział w wydaniu postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania w toku postępowania przygotowawczego.”;
  - b) w § 3 wyrazy „rewizji nadzwyczajnej” i „rewizji” zastępuje się wyrazem „kasacji”;
- 7) w art. 41 w § 2 wyrazy „pokrył szkodę wyrządzoną” zastępuje się wyrazami „jest obowiązany do pokrycia szkody wyrządzonej”;
- 8) w art. 81 skreśla się § 2;
- 9) w art. 125 w § 3 wyraz „rewizji” zastępuje się wyrazem „apelacji”;
- 10) w art. 146 wyrazy „rewizji nadzwyczajnej” zastępuje się wyrazem „kasacji”;
- 11) w art. 184 dodaje się § 5 w brzmieniu: „§ 5. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości ustali, w drodze zarządzenia, wykaz zakładów opieki zdrowotnej, w których przeprowadzane są badania psychiatryczne połączone z obserwacją, oraz zakładów opieki zdrowotnej podległych Ministrowi Zdrowia i Opieki Społecznej, w których przeprowadzane są takie badania osób pozbawionych wolności, a także warunki zabezpieczenia tych zakładów.”;
- 12) w art. 206 § 3 otrzymuje brzmienie: „§ 3. Niezwłocznie po zatrzymaniu osoby podejrzanej należy przystąpić do zebrania niezbędnych danych, a także o zatrzymaniu zawiadomić prokuratora. W razie istnienia podstaw, o których mowa w art. 217 § 1 i 2, należy wystąpić do prokuratora w sprawie skierowania do sądu wniosku o tymczasowe aresztowanie.”;
- 13) art. 210 otrzymuje brzmienie: „Art. 210. § 1. Środki zapobiegawcze stosuje sąd, a przed wniesieniem aktu oskarżenia — prokurator.

- § 2. W postępowaniu przygotowawczym można stosować środki zapobiegawcze tylko względem osoby, która została przesłuchana w sprawie w charakterze podejrzanego.
- § 3. Tymczasowe aresztowanie stosuje tylko sąd.
- § 4. Przed zastosowaniem tymczasowego aresztowania sąd przesłuchuje podejrzanego. Prokurator przesłuchuje podejrzanego przed zastosowaniem poręczenia majątkowego. Jeżeli stawi się obrońca podejrzanego, dopuszcza się go do udziału w postępowaniu.
- § 5. Tymczasowe aresztowanie stosuje w postępowaniu przygotowawczym, na wniosek prokuratora, sąd rejonowy, w którego okręgu prowadzi się to postępowanie, a w wypadkach nie cierpiących zwłoki — także inny sąd rejonowy. Po wniesieniu aktu oskarżenia tymczasowe aresztowanie stosuje sąd, przed którym sprawa się toczy.
- § 6. Prokurator przesyłając wraz z aktami sprawy wniosek, o którym mowa w § 5, zarządza jednocześnie doprowadzenie podejrzanego do sądu.”;

14) w art. 211 w § 2 skreśla się wyraz „prokuratora”;

15) w art. 212:

- a) w § 1 wyrazy „z wyjątkami, o których mowa w § 2 oraz art. 222 § 3” zastępuje się wyrazami „z wyjątkiem, o którym mowa w art. 222 § 4”,
- b) skreśla się § 2 i 3 oraz oznaczenie § 1;

16) w art. 213:

- a) dotychczasowa treść otrzymuje oznaczenie § 1,
- b) dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Zastosowany przez sąd środek zapobiegawczy może być w postępowaniu przygotowawczym uchylony lub zmieniony na łagodniejszy również przez prokuratora.”;

17) art. 214 otrzymuje brzmienie:

„Art. 214. Oskarżony może składać w każdym czasie wniosek o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego. Nie przychylając się do wniosku w przedmiocie tymczasowego aresztowania, prokurator przekazuje go niezwłocznie sądowi właściwemu do zastosowania lub przedłużenia tymczasowego aresztowania. W przedmiocie wniosku rozstrzyga sąd najpóźniej w ciągu 3 dni.”;

18) art. 217 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 217. § 1. Tymczasowe aresztowanie może nastąpić, jeżeli:
- 1) zachodzi uzasadniona obawa ucieczki lub ukrywania się oskarżonego, zwłaszcza wtedy, gdy nie można ustalić jego tożsamości albo nie ma on w kraju stałego miejsca pobytu,
  - 2) zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony będzie nakłaniał do składania fałszywych zeznań lub wyjaśnień albo w inny bezprawny sposób utrudniał postępowanie karne.

§ 2. Jeżeli oskarżonemu zarzuca się popełnienie zbrodni lub umyślnego występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat, albo gdy sąd pierwszej instancji skazał go na karę pozbawienia wolności nie niższą niż 3 lata, potrzeba zastosowania tymczasowego aresztowania w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania może być uzasadniona groźną oskarżonemu surową karą.

§ 3. Tymczasowe aresztowanie może wyjątkowo nastąpić także wtedy, gdy zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony ponownie popełni zbrodnię lub występki, o którym mowa w § 2, przeciwko życiu, zdrowiu lub powszechnemu bezpieczeństwu, a zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził.

§ 4. Przepisy § 1, 2 i 3 stosuje się odpowiednio do pozostałych środków zapobiegawczych.”;

19) w art. 220 i 221 skreśla się wyrazy „lub prokurator”;

20) art. 222 otrzymuje brzmienie:

„Art. 222. § 1. W postępowaniu przygotowawczym sąd stosując tymczasowe aresztowanie oznacza jego termin na okres nie dłuższy niż 3 miesiące.

§ 2. Jeżeli ze względu na szczególne okoliczności sprawy nie można było ukończyć postępowania przygotowawczego w terminie określonym w § 1, tymczasowe aresztowanie mogą przedłużyć, gdy zachodzi tego potrzeba, na wniosek prokuratora:

- 1) sąd właściwy do rozpoznania sprawy na okres do 6 miesięcy,
- 2) sąd wojewódzki albo apelacyjny na dalszy okres oznaczony, niezbędny do ukończenia postępowania przygotowawczego, który jednak łącznie nie może przekroczyć roku.

§ 3. Łączny czas stosowania tymczasowego aresztowania do chwili wydania pierwszego wyroku przez sąd pierwszej instancji nie może przekroczyć roku i 6 miesięcy, a w sprawach o zbrodnię — 2 lat.

§ 4. Przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania na okres oznaczony, przekraczający terminy określone w § 2 i 3, może, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, dokonać tylko Sąd Najwyższy na wniosek sądu, przed którym sprawa się toczy, a w postępowaniu przygotowawczym — na wniosek Prokuratora Generalnego, jeżeli konieczność taka zachodzi w związku z zawieszeniem postępowania karnego, przedłużającą się obserwacją psychiatryczną oskarżonego lub wykonywaniem czynności dowodowych poza granicami kraju, a także jeżeli oskarżony celowo przewleka zakończenie postępowania w terminach, o których mowa w § 3.”;

- 21) po art. 235 dodaje się art. 235a w brzmieniu:
 „Art. 235a. § 1. W razie uzasadnionej obawy ucieczki można zastosować jako środek zapobiegawczy zakaz opuszczania przez oskarżonego kraju; zakaz ten może być połączony z zatrzymaniem paszportu lub innego dokumentu uprawniającego do przekroczenia granicy albo z zakazem wydania takiego dokumentu.
 § 2. Do czasu wydania postanowienia w przedmiocie, o którym mowa w § 1, organ prowadzący postępowanie może zatrzymać paszport, jednakże na czas nie dłuższy niż 7 dni. Przepisy art. 189—195 stosuje się odpowiednio.”;
- 22) w art. 258 dodaje się § 3 w brzmieniu:
 „§ 3. Uzupelnienie danych zawartych w zawiadomieniu o przestępstwie może nastąpić również przez przesłuchanie osoby zawiadamiającej w charakterze świadka, bezpośrednio po złożeniu ustnego zawiadomienia.”;
- 23) art. 289 otrzymuje brzmienie:
 „Art. 289. Na postanowienie o warunkowym umorzeniu postępowania przysługuje zażalenie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy. Podejrzanemu, który sprzeciwu nie zgłasza, zażalenie przysługuje tylko w zakresie warunków umorzenia wymienionych w art. 28 i art. 29 § 1 Kodeksu karnego. Na postanowienie tego sądu zażalenie nie przysługuje.”;
- 24) art. 363 otrzymuje brzmienie:
 „Art. 363. W razie skazania albo warunkowego umorzenia postępowania sąd może zasądzić odszkodowanie na rzecz pokrzywdzonego także z urzędu, chyba że ustawa stanowi inaczej.”;
- 25) art. 383 otrzymuje brzmienie:
 „Art. 383. § 1. Sąd odwoławczy może orzec na niekorzyść oskarżonego tylko wtedy, gdy wniesiono na jego niekorzyść środek odwoławczy i tylko w granicach tego środka.
 § 2. Sąd odwoławczy nie może jednak skazać oskarżonego, który został niewinny w pierwszej instancji albo co do którego w pierwszej instancji umorzono postępowanie lub umorzono je warunkowo.
 § 3. Sąd odwoławczy może orzec surowszą karę pozbawienia wolności tylko wtedy, gdy nie zmienia ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku.
 § 4. Sąd apelacyjny nie może zastrzyć kary przez wymierzenie kary surowszej niż kara 15 lat pozbawienia wolności.
 § 5. Środek odwoławczy wniesiony na niekorzyść oskarżonego może spowodować orzeczenie także na jego korzyść.”;
- 26) tytuł rozdziału 40 otrzymuje brzmienie: „Apelacja”;
- 27) w art. 392—394, w art. 396 w § 2—4, w art. 397, 398, w art. 406 § 2 oraz w art. 453 § 2 wyraz „rewizja” użyty w odpowiednim przypadku zastępuje się użytym w tym samym przypadku wyrazem „apelacja”;
- 28) w art. 398 w § 1, w art. 399, w art. 400 w § 2, w art. 402, w art. 403 w § 1, w art. 404, 405, 407 i 416 wyraz „rewizyjny” użyty w odpowiednim przypadku zastępuje się wyrazem „odwoławczy” użytym w tym samym przypadku;
- 29) w art. 403 w § 1 w zdaniu pierwszym wyrazy „wnioski rewizyjne” zastępuje się wyrazami „wnioski apelacyjne”;
- 30) art. 419 otrzymuje brzmienie:
 „Art. 419. § 1. Sąd rejonowy rozpoznaje w trybie uproszczonym sprawy o przestępstwa:
 1) zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3, karą ograniczenia wolności lub samoistną grzywną albo karą pozbawienia wolności do lat 3 i grzywną,
 2) przewidziane w art. 221 § 1, art. 224, 225 i art. 288 § 1 Kodeksu karnego,
 3) przewidziane w art. 199 § 1, art. 203 § 1, art. 204 § 2, art. 205 § 1, art. 212 § 1, art. 213 i art. 215 § 1 Kodeksu karnego, jeżeli wartość przedmiotu przestępstwa albo szkoda wyrządzona lub zamierzona nie przekracza 5 000 złotych.
 § 2. Spośród spraw o przestępstwa wymienione w § 1 pkt 1 nie podlegają rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym sprawy o przestępstwa określone:
 1) w Kodeksie karnym w art. 160 § 1 i 3, art. 163 § 2, art. 173, art. 189 § 2, art. 228, art. 241 § 2, art. 246 § 3, art. 255, art. 257 § 2, art. 260 § 3, art. 262 § 1, art. 263, art. 264 § 1, art. 271 § 1, art. 274 § 1, art. 278 § 1, art. 282, art. 283 § 3, art. 284 i 285,
 2) w art. 107 ust. 1, art. 108, 108a i 109 ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz. U. z 1994 r. Nr 49, poz. 196),
 3) w art. 117, 119, 119a i 119b ustawy z dnia 22 marca 1991 r. — Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi i funduszach powierniczych (Dz. U. z 1994 r. Nr 58, poz. 239, Nr 71, poz. 313 i Nr 121, poz. 591),
 4) w art. 1 § 4, art. 2 § 1 i 2, art. 5 § 2, art. 6 § 1, art. 7 § 2 i 3, art. 8, art. 9 § 2 i 3 ustawy z dnia 12 października 1994 r. o ochronie obrotu gospodarczego i zmianie niektórych przepisów prawa karnego (Dz. U. Nr 126, poz. 615).”;
- 31) w art. 420 dodaje się pkt 3 w brzmieniu:
 „3) jeżeli zachodzą okoliczności wymienione w art. 70 § 1.”;
- 32) art. 422 otrzymuje brzmienie:
 „Art. 422. § 1. W postępowaniu uproszczonym nie jest wymagane zawiadomienie prokuratora

o wszczęciu dochodzenia, sporządzenie postanowienia o przedstawieniu zarzutów oraz wydanie postanowienia o zamknięciu dochodzenia. W dochodzeniu należy przesłuchać podejrzanego i pokrzywdzonego oraz przeprowadzić czynności, których nie będzie można powtórzyć, a także czynności w zakresie niezbędnym do wniesienia i popierania aktu oskarżenia lub innego zakończenia postępowania. Od przeprowadzenia innych czynności można odstąpić, sporządzając odpowiednią notatkę urzędową.

- § 2. Przesłuchanie osoby podejrzanego zaczyna się od powiadomienia jej o treści stawianego zarzutu, który wpisuje się do protokołu przesłuchania. Osobę tę od chwili rozpoczęcia przesłuchania uważa się za podejrzanego.
- § 3. Na wniosek podejrzanego lub obrońcy organ prowadzący dochodzenie zaznacza podejrzanego z materiałami ukończonego dochodzenia. O prawie tym należy pouczyć podejrzanego podczas pierwszego przesłuchania. Nie usprawiedliwione niestawiennictwo podejrzanego, który zgłosił wniosek o zaznajomienie go z materiałami ukończonego dochodzenia, w terminie wyznaczonym na dokonanie tej czynności, nie tamuje toku postępowania.
- § 4. Prowadzący dochodzenie sporządza akt oskarżenia, chyba że prokurator sam to uczyni; akt oskarżenia może nie zawierać uzasadnienia.
- § 5. Akt oskarżenia sporządzony przez policję zatwierdza i wnosi do sądu prokurator. Nie dotyczy to innych organów ścigania.
- § 6. W razie nieukończenia dochodzenia w terminie, o którym mowa w art. 266 § 1, lub zawitości sprawy, dochodzenie prowadzi się w postępowaniu zwyczajnym.”;

33) art. 429 otrzymuje brzmienie:

„Art. 429. Sąd rozpoznaje sprawę w składzie jednego sędziego. Prezes sądu rejonowego może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie jednego sędziego i dwóch ławników, jeżeli jest to uzasadnione jej okolicznościami. Prezes sądu wojewódzkiego może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie jednego sędziego, jeżeli była rozpoznawana w pierwszej instancji w takim składzie.”;

34) w art. 433 skreśla się § 2 oraz oznaczenie § 1;

35) tytuł rozdziału 47 otrzymuje brzmienie: „Kasacja”;

36) w art. 462 wyrazy „rewizji nadzwyczajnej” zastępuje się wyrazem „kasacji”, a wyraz „rewizyjnym” — wyrazem „odwoławczym”;

37) art. 463 otrzymuje brzmienie:

„Art. 463. § 1. Od prawomocnego orzeczenia sądu odwoławczego kończącego postępowanie sądowe może być wniesiona kasacja.

§ 2. Niedopuszczalne jest uwzględnienie kasacji na niekorzyść oskarżonego, wniesionej po upływie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia.”;

38) po art. 463 dodaje się art. 463a i 463b w brzmieniu:

„Art. 463a. § 1. Kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 388 lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć wpływ na treść orzeczenia. Kasacja nie może być wniesiona z powodu niewspółmierności kary.

§ 2. W kasacji należy wykazać, na czym polega zarzucone uchybienie i — z wyjątkiem uchybień wymienionych w art. 388 — wpływ uchybienia na treść orzeczenia.

Art. 463b. § 1. Strona, która nie zaskarżyła orzeczenia sądu pierwszej instancji, nie może wnieść kasacji od orzeczenia sądu odwoławczego, jeżeli orzeczenie sądu pierwszej instancji utrzymano w mocy lub zmieniono na jej korzyść.

§ 2. Ograniczenie, o którym mowa w § 1, nie dotyczy uchybień wymienionych w art. 388.”;

39) art. 464 otrzymuje brzmienie:

„Art. 464. § 1. Do wniesienia kasacji uprawnione są strony.

§ 2. Kasacja, jeżeli pochodzi od innej strony niż prokurator, powinna być sporządzona i podpisana przez adwokata.

§ 3. Wniosek o doręczenie orzeczenia należy zgłosić w sądzie, który wydał orzeczenie, w terminie zawitym 7 dni od daty ogłoszenia orzeczenia. Termin do wniesienia kasacji wynosi 30 dni i biegnie dla każdego uprawnionego od daty doręczenia mu orzeczenia.”;

40) art. 465 otrzymuje brzmienie:

„Art. 465. § 1. Do kasacji strona dołącza dowód uiszczenia opłaty; nie dotyczy to prokuratora. Minister Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, określa wysokość opłaty od kasacji.

§ 2. Żołnierz odbywający zasadniczą służbę wojskową lub pełniący służbę wojskową w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego nie uiszcza opłaty.

§ 3. W razie uwzględnienia kasacji opłata ulega zwrotowi.”;

41) skreśla się art. 466;

42) art. 467 otrzymuje brzmienie:

„Art. 467. § 1. Kasację wnosi się do Sądu Najwyższego za pośrednictwem sądu odwoławczego, który wydał zaskarżone orzeczenie. Przepis art. 545 stosuje się. Odpis kasacji sąd odwoławczy doręcza stronie, której ona dotyczy, a ponadto prokuratorowi, z wyjątkiem kasacji wniesionej przez tę stronę. Prokurator składa pisemną odpowiedź na kasację strony przeciwnej.

§ 2. Sąd odwoławczy w składzie jednego sędziego orzeka na posiedzeniu o spełnieniu formalnych warunków dopuszczalności kasacji, określonych w art. 463, 463b, 464, art. 465 § 1 i 2, art. 467a, sprawdza, czy wymienione zostały uchybienia wskazane w art. 463a § 1, oraz przekazuje akta Sądowi Najwyższemu bądź pozostawia kasację bez dalszego biegu. Przepisy art. 377 i 378 stosuje się odpowiednio. Sąd Najwyższy rozpoznaje zażalenie w składzie jednego sędziego.

§ 3. W razie uznania kasacji za niedopuszczalną, Sąd Najwyższy wydaje postanowienie o pozostawieniu kasacji bez rozpoznania. Przepisy art. 375 i 379—381 stosuje się odpowiednio.

§ 4. W przedmiocie dopuszczalności kasacji Sąd Najwyższy orzeka w składzie jednego sędziego. Prezes Sądu Najwyższego może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów.

§ 5. Sąd Najwyższy oddala na posiedzeniu kasację w razie jej oczywistej bezzasadności. Strony mogą wziąć udział w posiedzeniu.”;

43) po art. 467 dodaje się art. 467a w brzmieniu:

„Art. 467a. § 1. Kasację od tego samego orzeczenia w stosunku do tego samego oskarżonego każdy uprawniony może wnieść tylko raz.

§ 2. Niedopuszczalna jest kasacja od orzeczenia sądu kasacyjnego zapadłego w następstwie rozpoznania kasacji.”;

44) po art. 469 dodaje się art. 469a w brzmieniu:

„Art. 469a. § 1. Z chwilą uchylenia wyroku wykonanie kary ustaje; karę już wykonaną — w wypadku późniejszego ponownego skazania — zalicza się na poczet nowo orzeczonej kary.

§ 2. Sąd może zastosować środek zapobiegawczy.”;

45) skreśla się art. 471;

46) użyte w art. 468, w art. 469 w § 1, w art. 470, w art. 472 w § 1 i w art. 473 w różnych przypadkach wyrazy „rewizja nadzwyczajna” zastępuje się użytym w tych samych przypadkach wyrazem „kasacja”;

47) po art. 473 dodaje się art. 473a—473c w brzmieniu:

„Art. 473a. § 1. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, a w zakresie szerszym — tylko w razie stwierdzenia uchybień wymienionych w art. 388.

§ 2. Uznając kasację za zasadną, Sąd Najwyższy nie może orzec surowszej kary pozbawienia wolności; w takim wypadku uchyła wyrok i przekazuje sprawę właściwemu sądowi do ponownego rozpoznania.

Art. 473b. § 1. Jeżeli przy rozpoznawaniu kasacji wyłoni się zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, Sąd Najwyższy

może odroczyć wydanie orzeczenia i przekazać to zagadnienie do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi tego sądu.

§ 2. Uchwała powiększonego składu Sądu Najwyższego jest w danej sprawie wiążąca.

§ 3. obrońcy i pełnomocnicy mają prawo wziąć udział w posiedzeniu.

§ 4. Sąd Najwyższy w powiększonym składzie może przejąć sprawę do swego rozpoznania.

Art. 473c. Minister Sprawiedliwości, na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, określa, w drodze rozporządzenia, rodzaje spraw należących do właściwości rzeczowej sądów rejonowych, które w oznaczonym czasie będą rozpoznawane w trybie kasacji przez sądy apelacyjne. Do rozpoznawania kasacji w tych sprawach mają odpowiednie zastosowanie przepisy o postępowaniu przed Sądem Najwyższym.”;

48) w art. 474 w § 3 i w art. 487 w § 1 i 2 wyrazy „rewizji nadzwyczajnej” zastępuje się wyrazem „kasacji”;

49) w art. 479 w § 1 po wyrazie „468” wyraz „i” zastępuje się przecinkiem, a po wyrazie „469” dodaje się wyrazy „i 469a”;

50) skreśla się art. 482;

51) w art. 494 w zdaniu pierwszym wyrazy „w składzie sędziego i dwóch ławników” zastępuje się wyrazami „w składzie trzech sędziów”;

52) użyte w przepisach rozdziału 51 w różnych przypadkach wyrazy „Rada Państwa” zastępuje się użytymi w tych samych przypadkach wyrazami „Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej”;

53) w art. 500:

a) w § 1 w ostatnim zdaniu wyrazy „Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego” zastępuje się wyrazami „Prokuratorowi Generalnemu”;

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Prokurator Generalny przedstawia niezwłocznie akta sprawy Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wraz ze swoim wnioskiem w kwestii ułaskawienia. Do czasu rozstrzygnięcia tego wniosku wyrok nie ulega wykonaniu.”;

54) w art. 502 w § 2 wyraz „rewizyjnego” zastępuje się wyrazem „apelacyjnego”;

55) po rozdziale 55 dodaje się nowy rozdział 55a „Przejęcie i przekazanie ścigania karnego” zawierający, dodane po art. 531, art. 531a—531c w brzmieniu:

„Art. 531a. § 1. W sprawie o przestępstwo popełnione za granicą przez obywatela polskiego lub osobę mającą w Rzeczypospolitej Polskiej stałe miejsce zamieszkania Prokurator Generalny może zwrócić się do właściwego organu państwa obcego z wnioskiem o przekazanie ścigania albo może przyjąć taki wniosek od właściwego organu państwa obcego.

§ 2. Jeżeli przejęcie ścigania łączy się z przekazaniem przez państwo obce podejrzanego tymczasowo aresztowanego, terminy przewidziane w art. 222 biegną od chwili przejęcia tej osoby przez właściwe organy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 3. Do dowodów zebranych za granicą przed przejęciem ścigania stosuje się odpowiednio art. 334, 337 i 339, jeżeli sposób przeprowadzenia czynności nie jest sprzeczny z zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 4. Prokurator Generalny zawiadamia właściwy organ państwa obcego o sposobie prawomocnego zakończenia postępowania karnego.

Art. 531b. § 1. W sprawie o przestępstwo popełnione na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez cudzoziemca Prokurator Generalny może zwrócić się do właściwego organu państwa, którego podejrzanym jest obywatelem lub w którym ma stałe miejsce zamieszkania, z wnioskiem o przejęcie ścigania karnego albo może przyjąć taki wniosek od właściwego organu państwa obcego. Do wniosku dołącza się uwierzytelnione odpisy akt sprawy.

§ 2. Jeżeli pokrzywdzonym jest obywatel polski, złożenie wniosku o przejęcie ścigania może nastąpić tylko za jego zgodą, chyba że podejrzanym nie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 3. W razie pozytywnego rozstrzygnięcia wniosku o przejęcie ścigania, Prokurator Generalny zarządza niezwłocznie przekazanie podejrzanego, jeżeli jest on tymczasowo aresztowany.

§ 4. Prokurator Generalny zwraca się do właściwego organu państwa obcego o informację co do sposobu prawomocnego zakończenia postępowania karnego.

§ 5. Przekazanie ścigania karnego nie stoi na przeszkodzie ponownemu postępowaniu karnemu w razie bezpodstawnego zaniechania ścigania podejrzanego za granicą.

Art. 531c. Jeżeli co do tego samego czynu tej samej osoby wszczęto postępowanie karne w Polsce i w państwie obcym, Prokurator Generalny porozumiewa się w tej sprawie z właściwym organem państwa obcego i, gdy wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości, występuje z wnioskiem o przejęcie albo przekazanie ścigania karnego. Przepisy art. 531a § 2—4 i art. 531b § 2 i 3 stosuje się odpowiednio.”;

56) art. 533 otrzymuje brzmienie:

„Art. 533. § 1. Sąd wojewódzki wydaje na posiedzeniu opinię co do wniosku państwa obcego. W posiedzeniu ma prawo wziąć udział osoba ścigana i jej obrońca. Na po-

stanowienie w tym przedmiocie przysługuje zażalenie. W razie wniosku państwa obcego o wydanie w celu przeprowadzenia postępowania karnego, należy na uzasadniony wniosek tej osoby przeprowadzić dowody znajdujące się w kraju.

§ 2. Prawomocne postanowienie sądu stwierdzające prawną niedopuszczalność wydania jest wiążące.

§ 3. Opinię wraz z aktami sąd przekazuje Prokuratorowi Generalnemu, który po rozstrzygnięciu wniosku zawiadamia o tym organ obcego państwa.”;

57) w art. 535:

a) w § 1 skreśla się wyrazy „a przed wniesieniem sprawy do sądu prokurator” wraz z przecinkiem przed tymi wyrazami,

b) w § 2 skreśla się wyrazy „lub prokurator”;

58) po rozdziale 56 dodaje się nowy rozdział 56a „Przejęcie i przekazanie osób skazanych do wykonania wyroku”, zawierający, dodane po art. 538, art. 538a—538d w brzmieniu:

„Art. 538a. § 1. W razie prawomocnego skazania obywatela polskiego przez sąd państwa obcego na karę pozbawienia wolności podlegającą wykonaniu, Minister Sprawiedliwości może wystąpić do właściwego organu tego państwa z wnioskiem o przekazanie skazanego w celu wykonania kary w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Przejęcie skazanego w celu wykonania kary może nastąpić, jeżeli czyn, za który nastąpiło skazanie, stanowi przestępstwo według prawa polskiego albo stanowiłby przestępstwo, gdyby został popełniony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Przejęcie nie może pogorszyć sytuacji skazanego.

§ 3. Przejęcie nie następuje, jeżeli skazany nie wyraża na to zgody.

§ 4. Przed wystąpieniem z wnioskiem Minister Sprawiedliwości zasięga opinii Sądu Wojewódzkiego w Warszawie co do prawnej dopuszczalności przejęcia.

§ 5. Sąd wydaje opinię na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział obrońca skazanego. Na postanowienie w tym przedmiocie przysługuje zażalenie.

§ 6. Prawomocne postanowienie sądu stwierdzające prawną niedopuszczalność przejęcia jest wiążące.

§ 7. Przepisy § 1—6 stosuje się również w razie wystąpienia właściwego organu państwa obcego do Ministra Sprawiedliwości o przejęcie obywatela polskiego skazanego za granicą.

Art. 538b. § 1. Po przejęciu skazanego kwalifikację prawną czynu według prawa polskiego oraz karę albo środek wychowawczy lub poprawczy podlegający wykonaniu — określa Sąd Wojewódzki w Warszawie.

- § 2. Określając karę podlegającą wykonaniu, sąd przyjmuje za podstawę wyrok wydany przez sąd państwa obcego, zagrożenie karą za ten czyn według prawa polskiego i okres kary odbytej za granicą, uwzględniając różnice na korzyść skazanego.
- § 3. Sąd orzeka na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział skazany i jego obrońca. Przepis art. 303 stosuje się odpowiednio.
- § 4. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.
- Art. 538c. Wykonanie kary następuje na podstawie przepisów prawa polskiego.
- Art. 538d. § 1. W razie prawomocnego skazania cudzoziemca przez sąd polski na karę pozbawienia wolności podlegającą wykonaniu, Minister Sprawiedliwości może wystąpić do właściwego organu państwa, którego skazany jest obywatelem, z wnioskiem o przejęcie skazanego w celu odbycia kary w tym państwie. Przepisy art. 538a § 2 i 3 stosuje się odpowiednio.
- § 2. Przed wystąpieniem z wnioskiem Minister Sprawiedliwości zasięga opinii sądu wojewódzkiego, w którego okręgu wydano orzeczenie w pierwszej instancji, co do prawnej dopuszczalności przekazania.
- § 3. Sąd wydaje opinię na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział skazany i jego obrońca. Na postanowienie w tym przedmiocie przysługuje zażalenie.
- § 4. Prawomocne postanowienie sądu stwierdzające prawną niedopuszczalność przekazania jest wiążące.
- § 5. Przepisy § 1—4 stosuje się również w razie wystąpienia właściwego organu państwa, którego skazany jest obywatelem, do Ministra Sprawiedliwości o przekazanie skazanego.”;
- 59) w art. 545:
- a) dotychczasowa treść otrzymuje oznaczenie § 1,
- b) dodaje się § 2 i 3 w brzmieniu:
- „§ 2. W razie pozostawienia kasacji bez biegu, bez rozpoznania lub jej oddalenia, sąd zasądza na rzecz Skarbu Państwa od strony, która wniosła kasację — z wyjątkiem prokuratora — tymczasowo wyłożoną przez Skarb Państwa z przyczyn, o których mowa w § 1, opłatę i tymczasowo wyłożone wydatki związane ze sporządzeniem przez adwokata kasacji, jak również wydatki wynikające z udziału adwokata w postępowaniu kasacyjnym.
- § 3. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio w razie pozostawienia bez rozpoznania wniosku o wznowienie postępowania lub jego oddalenia.”;
- 60) w art. 551 dodaje się § 3 w brzmieniu:
- „§ 3. W wypadku cofnięcia wniosku o ściganie, kosztami postępowania można obciążyć osobę, która wniosek cofnęła.”;
- 61) w art. 558 i 559 użyty w różnych przypadkach wyraz „rewizja” zastępuje się użytym w tych samych przypadkach wyrazem „apelacja”;
- 62) w art. 565 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) zbrodnie określone w rozdziale XIX Kodeksu karnego.”;
- 63) art. 571 i 572 otrzymują brzmienie:
- „Art. 571. W sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych orzekają:
- 1) wojskowy sąd garnizonowy,
  - 2) wojskowy sąd okręgowy,
  - 3) Izba Wojskowa Sądu Najwyższego.
- Art. 572. § 1. Wojskowy sąd garnizonowy orzeka w pierwszej instancji we wszystkich sprawach, z wyjątkiem spraw przekazanych ustawą do właściwości innego sądu.
- § 2. Wojskowy sąd garnizonowy ma uprawnień i obowiązków procesowych, które w postępowaniu przed sądami powszechnymi należą do sądu rejonowego.”;
- 64) po art. 572 dodaje się art. 572a i 572b w brzmieniu:
- „Art. 572a. § 1. Wojskowy sąd okręgowy orzeka w pierwszej instancji w sprawach o przestępstwa:
- 1) popełnione przez żołnierzy posiadających stopień majora i wyższy,
  - 2) podlegające w postępowaniu przed sądami powszechnymi właściwości sądu wojewódzkiego oraz określone w art. 311 § 3 i art. 313 Kodeksu karnego.
  - 3) inne — przekazane przez ustawę temu sądowi.
- § 2. W postępowaniu przygotowawczym, w przedmiocie tymczasowego aresztowania w stosunku do żołnierzy, o których mowa w § 1 pkt 1, orzeka wojskowy sąd okręgowy w składzie jednego sędziego.
- § 3. Wojskowy sąd okręgowy rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń i zarządzeń:
- 1) wydanych w pierwszej instancji w wojskowym sądzie garnizonowym,
  - 2) wydanych w postępowaniu przygotowawczym w wypadkach wskazanych w niniejszym kodeksie wobec żołnierzy, o których mowa w § 1 pkt 1.
- § 4. Wojskowy sąd okręgowy ma uprawnień i obowiązków procesowych, które w postępowaniu przed sądami powszechnymi należą do sądu wojewódzkiego.
- Art. 572b. § 1. Izba Wojskowa Sądu Najwyższego rozpoznaje:
- 1) środki odwoławcze od orzeczeń i zarządzeń wydanych w pierwszej instancji w wojskowym sądzie okręgowym; przepis art. 383 § 4 stosuje się,

- 2) kasacje,
- 3) sprawy przewidziane w niniejszym kodeksie dla sądu wyższego rzędu nad wojskowym sądem okręgowym,
- 4) inne sprawy przekazane przez ustawę temu sądowi.

§ 2. Przepisy art. 29 i art. 388 pkt 7 stosuje się odpowiednio do orzeczeń Izby Wojskowej i Izby Karnej Sądu Najwyższego. W wypadku określonym w art. 388 pkt 7 rozstrzyga Sąd Najwyższy w tej Izbie, której orzeczenia środek zaskarżenia dotyczy.”;

65) w art. 573 w § 1 skreśla się wyrazy „lub sąd równorzędny”;

66) art. 574 otrzymuje brzmienie:

„Art. 574. Uprawnienia procesowe Prokuratora Generalnego przysługują również Naczelnemu Prokuratorowi Wojskowemu, a uprawnienia prokuratora wojewódzkiego przysługują odpowiednio wojskowemu prokuratorowi okręgowemu.”;

67) w art. 575 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli kodeks niniejszy mówi o prezesie sądu, należy przez to rozumieć szefa odpowiedniego sądu wojskowego.”;

68) w art. 578 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W rozprawie lub posiedzeniu przed wojskowym sądem garnizonowym, a w wypadku określonym w art. 587 § 1 także przed wojskowym sądem okręgowym, może — na podstawie upoważnienia prokuratora wojskowego — brać udział asesor prokuratury wojskowej.”;

69) art. 579 otrzymuje brzmienie:

„Art. 579. Ławnikiem i delegatem kolektynu żołnierskiego nie może być żołnierz mający niższy stopień niż oskarżony pełniący czynną służbę wojskową. Ograniczenia tego nie stosuje się, jeżeli ławnik lub delegat mają stopień generała brygady albo kontradmirała.”;

70) w art. 581 na końcu dodaje się drugie zdanie w brzmieniu:

„Jednakże kasację innej strony niż prokurator sporządza i podpisuje adwokat.”;

71) art. 582 otrzymuje brzmienie:

„Art. 582. W sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych uprawnienia i obowiązki procesowe Policji dotyczą także Żandarmerii Wojskowej.”;

72) w art. 583 wyrazy „organom dowódcy garnizonu” zastępuje się wyrazami „wojskowym organom porządkowym”;

73) art. 590—592 otrzymują brzmienie:

„Art. 590. Sąd wojskowy pierwszej instancji sporządza uzasadnienie wyroku z urzędu.

Art. 591. § 1. Kasację wnosi się bezpośrednio do Izby Wojskowej Sądu Najwyższego.

§ 2. Izba Wojskowa Sądu Najwyższego wykonuje czynności sądu odwoławczego przewidziane w art. 467 § 1. Przepisu art. 467 § 2 nie stosuje się.

§ 3. Jeżeli kasacja dotyczy orzeczenia Izby Wojskowej Sądu Najwyższego, sprawę rozpoznaje się w składzie siedmiu sędziów.

Art. 592. § 1. W kwestii wznowienia postępowania orzeka wojskowy sąd okręgowy w składzie trzech sędziów.

§ 2. Jeżeli postępowanie zakończone było orzeczeniem Sądu Najwyższego lub wojskowego sądu okręgowego, w kwestii wznowienia postępowania orzeka Izba Wojskowa Sądu Najwyższego w składzie trzech sędziów.”;

74) użyte w różnych przepisach w odpowiednich przypadkach wyrazy „Polska Rzeczpospolita Ludowa” oraz wyrazy „Prokurator Generalny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” zastępuje się odpowiednio użytymi w tych samych przypadkach wyrazami „Rzeczpospolita Polska” oraz wyrazami „Prokurator Generalny”.

Art. 2. 1. Czynności procesowe dokonane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy są skuteczne, jeżeli dokonano ich z zachowaniem przepisów dotychczasowych.

2. W sprawie, w której wniesiona została rewizja nadzwyczajna przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, rozpoznanie tej rewizji następuje według dotychczasowych przepisów.

3. W razie niezłażenia, do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, podania o wniesienie rewizji nadzwyczajnej — opłata od podania ulega zwrotowi. W takim wypadku termin do wniesienia kasacji przez stronę wynosi 3 miesiące i biegnie od dnia otrzymania przez nią powiadomienia o niezłażeniu podania.

4. Do czasu utworzenia wojskowych sądów okręgowych jako sądów wyższego rzędu postępowanie, w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych, prowadzi się według przepisów dotychczasowych. Postępowanie w sprawach, w których przed utworzeniem tych sądów rozpoczęto rozprawę główną, toczy się do końca postępowania w danej instancji według przepisów dotychczasowych, również po utworzeniu tych sądów; w razie jednak odroczenia rozprawy lub ponownego rozpoznania sprawy albo po zapadnięciu prawomocnego orzeczenia — postępowanie toczy się według przepisów niniejszej ustawy.

5. Wojskowe sądy okręgowe, jako sądy wyższego rzędu, tworzy się w ciągu 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 3. 1. W okresie 3 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy Minister Sprawiedliwości — Prokurator Generalny lub Rzecznik Praw Obywatelskich mogą wnieść kasację od każdego prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie sądowe, także wydanego przed dniem jej wejścia w życie, w tym również od orzeczenia Sądu Najwyższego zapadłego w następstwie rozpoznania rewizji nadzwyczajnej. Do spraw tych art. 464 § 3 Kodeksu postępowania karnego nie ma zastosowania; kasację wnosi się bezpo-

średnio do Sądu Najwyższego. Przepisy art. 467 § 1 i 2 Kodeksu postępowania karnego stosuje się odpowiednio.

2. Niedopuszczalne jest uwzględnienie kasacji na niekorzyść oskarżonego, wniesionej po upływie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia.

3. Jeżeli kasacja dotyczy orzeczenia Sądu Najwyższego, sprawę rozpoznaje się w składzie siedmiu sędziów.

Art. 4. Ilekroć ustawa szczególna przewiduje w postępowaniu dyscyplinarnym rewizję nadzwyczajną, Sąd Najwyższy stosuje odpowiednio przy jej rozpoznaniu przepisy o postępowaniu kasacyjnym.

Art. 5. W ustawie z dnia 8 czerwca 1972 r. o ustroju sądów wojskowych (Dz.U. Nr 23, poz. 166, z 1989 r. Nr 73, poz. 436 i z 1991 r. Nr 113, poz. 491) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 6 otrzymuje brzmienie:

„Art. 6. § 1. Sądami wojskowymi są wojskowe sądy okręgowe i wojskowe sądy garnizonowe.

§ 2. Minister Obrony Narodowej po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, w drodze rozporządzenia, tworzy i znosi sądy wojskowe oraz określa ich siedziby i obszary właściwości.

§ 3. Mjnist(er) Obrony Narodowej, w drodze rozporządzenia, może tworzyć, a także znosić, poza siedzibą wojskowych sądów garnizonowych, wydziały zamiejscowe.”;

2), skreśla się art. 7 i 8;

3) w art. 61 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. obrońcą wojskowym może być adwokat posiadający stopień oficerski.”;

4) w art. 61¹ § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędziowie sądów wojskowych oraz prokuratorzy wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury nie mogą w ciągu dwóch lat od opuszczenia stanowisk uzyskać wpisu z prawem wykonywania obowiązków obrońcy wojskowego przed tym sądem, na obszarze właściwości którego zajmowali te stanowiska w okresie ostatniego roku.”.

Art. 6. 1. Wpisy na listę obrońców wojskowych tracą moc z upływem 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli obrońca wojskowy nie spełnia warunków, o których mowa w art. 61 § 2 ustawy o ustroju sądów wojskowych.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do adwokatów wpisanych na listę obrońców wojskowych na podstawie art. 61 § 3 ustawy o ustroju sądów wojskowych.

3. Przepisy art. 62¹ i art. 63 § 2 ustawy o ustroju sądów wojskowych tracą moc z upływem terminu, o którym mowa w ust. 1.

Art. 7. W ustawie z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz.U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223) wprowadza się następujące zmiany:

1) skreśla się art. 4;

2) w art. 8, 9, 11 i 18 wyraz „rewizja” użyty w różnych przypadkach zastępuje się użytym w tych samych przypadkach wyrazem „apelacja”;

3) w art. 9 wyrazy „rewizji nadzwyczajnej” zastępuje się wyrazem „kasacji”;

4) w art. 10 w ust. 1 wyrazy „sąd rewizyjny” zastępuje się wyrazami „sąd odwoławczy”.

Art. 8. W ustawie z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. Nr 35, poz. 228 i z 1992 r. Nr 24, poz. 101) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W wypadku gdy rodzice lub opiekun nieletniego uchylają się od wykonania obowiązków nałożonych na nich przez sąd rodzinny, sąd ten może wymierzyć im karę pieniężną w wysokości od 20 do 500 złotych.”;

2) po art. 30 dodaje się art. 30a w brzmieniu:

„Art. 30a. § 1. Postępowanie w sprawie nieletniego można również zawiesić, jeżeli nieletni ukrywa się i nie można go ująć.

§ 2. Przepis art. 21 § 3 stosuje się odpowiednio.”;

3) w art. 65 w § 1 po wyrazie „nauki” skreśla się przecinek, a wyrazy „zgodnie z zasadami wychowania socjalistycznego” zastępuje się wyrazami „i doświadczeń pedagogicznych.”;

4) w art. 75 w § 5 po wyrazach „o wzmożonym nadzorze wychowawczym” dodaje się wyrazy „, o ukaraniu dyscyplinarnym przez sędziego rodzinnego”;

5) art. 81 otrzymuje brzmienie:

„Art. 81. Minister Edukacji Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, określa zasady pobytu nieletnich w placówkach resocjalizacyjnych i opiekuńczo-wychowawczych.”;

6) w art. 84 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, zasady gromadzenia danych dotyczących środków wychowawczych i poprawczych stosowanych wobec nieletnich oraz sposób udzielania informacji sądom i prokuraturom o tych środkach.”;

7) art. 91 otrzymuje brzmienie:

„Art. 91. § 1. Jeżeli wychowanek zakładu poprawczego popełni przed ukończeniem lat 17 czyn karalny, sprawę rozpoznaje dyrektor zakładu w trybie dyscyplinarnym. W wypadku skomplikowanego charakteru czynu sprawę, na wniosek dyrektora zakładu, może rozpoznać w tym trybie sędzia rodzinny sprawujący nadzór nad zakładem poprawczym, w którym nieletni przebywa. Przy rozpoznawaniu sprawy sędzia rodzinny stosuje odpowiednio przepisy art. 35 i art. 37 § 2.

- § 2. Na decyzję dyrektora zakładu o rozpoznaniu sprawy w trybie dyscyplinarnym wychowankowi przysługuje zażalenie. Zażalenie rozpoznaje sędzia rodzinny sprawujący nadzór nad zakładem poprawczym.
- § 3. Jeżeli wychowanek po ukończeniu lat 16 popełni czyn określony w art. 9 § 2 Kodeksu karnego, dyrektor zakładu zawiadamia o tym sąd rodzinny wykonujący środek poprawczy, prokuratora i sędziego rodzinnego sprawującego nadzór nad zakładem poprawczym, w którym nieletni przebywa.”;

8) art. 92 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 92. § 1. Jeżeli sprawca, wobec którego orzeczono umieszczenie w zakładzie poprawczym, został skazany na karę pozbawienia wolności, wykonuje się karę pozbawienia wolności.
- § 2. Przed wykonaniem kary pozbawienia wolności sąd rodzinny decyduje, czy nie zachodzi jednak potrzeba wykonania w pierwszej kolejności środka poprawczego ze względu na istnienie podstaw do przewidywania skuteczności tego środka, zwłaszcza gdy przemawiają za tym okoliczności sprawy oraz właściwości i warunki osobiste sprawcy.
- § 3. Jeżeli w toku wykonywania środka poprawczego nieletni rażąco i uporczywie narusza obowiązujące zasady pobytu w zakładzie poprawczym lub ponownie popełnił czyn karalny, sąd rodzinny może orzec o wykonaniu kary pozbawienia wolności.
- § 4. Jeżeli w toku wykonywania środka poprawczego okaże się, że następne wykonanie kary pozbawienia wolności byłoby niecelowe ze względów wychowawczych, sąd rodzinny może wykonanie tej kary warunkowo zawiesić, odstąpić od jej wykonania w części, a w szczególności uzasadnionych wypadkach także i w całości. Postanowienie o warunkowym zawieszeniu wykonania kary lub odstąpieniu od jej wykonania zapada po rozpatrzeniu wniosku prokuratora.
- § 5. W razie wykonania kary, orzeczenie o umieszczeniu w zakładzie poprawczym nie podlega dalszemu wykonaniu.”;

9) w art. 93 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje § 2 w brzmieniu:

- „§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do zastępczej kary pozbawienia wolności oraz kary aresztu.”;

10) po rozdziale 3 w dziale IV dodaje się rozdział 4 „Stoso-

wanie wobec nieletniego umieszczonego w zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich środków przymusu bezpośredniego” zawierający, dodane po art. 95, art. 95a—95c w brzmieniu:

- „Art. 95a. § 1. Wobec nieletniego umieszczonego w zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich można stosować środki przymusu bezpośredniego w postaci:
- 1) użycia siły fizycznej,
  - 2) umieszczenia w izbie izolacyjnej,
  - 3) założenia pasa obezwładniającego lub kaftana bezpieczeństwa.

- § 2. Środki przymusu bezpośredniego mogą być stosowane — jeżeli jest to konieczne — wyłącznie w celu przeciwdziałania usiłowaniu targnięcia się nieletniego na życie lub zdrowie własne albo innej osoby, nawoływaniu do buntu, zbiorowej ucieczki albo niszczeniu mienia powodującego groźne zakłócenie porządku.
- § 3. Środki, o których mowa w § 1 pkt 3, stosuje się tylko w wypadku konieczności przeciwdziałania usiłowaniu targnięcia się nieletniego na życie lub zdrowie własne albo innej osoby.
- § 4. Jeżeli jest to konieczne, można stosować wobec nieletniego jednocześnie różne środki przymusu bezpośredniego, z tym że środek określony w § 1 pkt 2 nie może być stosowany na czas dłuższy niż 48 godzin, a wobec nieletniego w wieku do 14 lat — 12 godzin.
- § 5. Środków przymusu bezpośredniego nie można stosować dłużej niż wymaga tego potrzeba, a także nie można go stosować jako kary.
- § 6. Środków przymusu bezpośredniego wymienionych w § 1 pkt 3 nie stosuje się względem nieletniego dotkniętego kalectwem oraz względem nieletniej. Wobec nieletniej ciężarnej nie stosuje się także środka wymienionego w § 1 pkt 2.
- § 7. Stosowanie środków przymusu bezpośredniego powinno być odpowiednie do stopnia zagrożenia i następować dopiero po uprzednim ostrzeżeniu o możliwości ich użycia.

- Art. 95b. § 1. Decyzję o zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego podejmuje dyrektor zakładu poprawczego lub schroniska dla nieletnich, a w razie jego nieobecności — zastępujący go pracownik pedagogiczny.

§ 2. W razie bezpośredniego, gwałtownego zamachu na życie lub zdrowie pracownika zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich albo innej osoby, decyzję o zastosowaniu środka przymusu bezpośredniego może podjąć także inny pracownik.

§ 3. Nieletniego, wobec którego zastosowano środek przymusu bezpośredniego, poddaje się niezwłocznie badaniu lekarskiemu. Z zastosowania środka przymusu bezpośredniego sporządza się protokół.

§ 4. O zastosowaniu środka przymusu bezpośredniego dyrektor zakładu poprawczego lub schroniska dla nieletnich powiadamia sędziego rodzinnego sprawującego nadzór nad placówką, sąd rodzinny wykonujący środek poprawczy lub organ, do którego dyspozycji pozostaje nieletni umieszczony w schronisku dla nieletnich.

Art. 95c. § 1. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki stosowania środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich.

§ 2. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych określa, w drodze zarządzenia, zakres i tryb współdziałania zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich z Policją w wypadku zagrożenia bezpieczeństwa tych placówek.”;

11) po nowo dodanym rozdziale 4 w dziale IV dodaje się rozdział 5 „Zatrudnianie nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych lub schroniskach dla nieletnich” zawierający, dodane po art. 95c, art. 95d—95h w brzmieniu:

„Art. 95d. Nieletni umieszczony w zakładzie poprawczym lub w schronisku dla nieletnich może zostać zatrudniony w gospodarstwie pomocniczym zakładu poprawczego lub schroniska dla nieletnich, jeżeli ukończył 15 lat i spełnia wymogi określone w art. 191 Kodeksu pracy.

Art. 95e. Do czasu pracy nieletniego stosuje się przepisy art. 202 Kodeksu pracy.

Art. 95f. § 1. Należność nieletniego za pracę ustala się według zasad wynagradzania pracowników za pracę tego rodzaju, którą wykonuje nieletni.

§ 2. Za prace porządkowe wykonywane na rzecz zakładu lub schroniska w wymiarze

nie przekraczającym 30 godzin miesięcznie wynagrodzenie nieletniemu nie przysługuje; za sumienną pracę tego rodzaju mogą być przyznawane nagrody pieniężne.

Art. 95g. § 1. Okresy pracy wykonywanej przez nieletniego w czasie odbywania środka poprawczego, z wyjątkiem prac, o których mowa w art. 95f § 2, uważa się za okresy równorzędne z okresami zatrudnienia w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

§ 2. Okresy pracy wykonywanej przez nieletniego, o którym mowa w § 1, wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

Art. 95h. Nieletni, który uległ wypadkowi lub zachorował na chorobę zawodową przy wykonywaniu pracy w czasie odbywania środka poprawczego, ma prawo do świadczenia z tytułu tego wypadku lub choroby na zasadach przewidzianych dla pracowników. W razie śmierci nieletniego wskutek takiego wypadku lub choroby, świadczenia z tego tytułu przysługują pozostałym po nim członkom rodziny na zasadach przewidzianych dla członków rodzin pracownika.”;

12) w art. 97 skreśla się § 2 i oznaczenie § 1;

13) w art. 6 pkt 9, w art. 24 § 1 w zdaniu drugim, w art. 30 § 5 po wyrazach „zakładu wychowawczego albo”, w art. 32 § 2, w art. 66 § 1; w art. 68, w art. 70 § 3, w art. 72, w art. 73 § 1 i w art. 76 § 1 po wyrazach „zakładu wychowawczego albo” skreśla się użyty w różnych przypadkach i liczbach wyraz „inna”.

Art. 9. Ilekroć w przepisach o postępowaniu w sprawach nieletnich używa się określenia „zakład wychowawczy”, „placówka oświatowo-wychowawcza” i „placówka pogotowia opiekuńczego”, rozumie się przez to odpowiednio „placówkę resocjalizacyjną”, „placówkę opiekuńczo-wychowawczą” i „pogotowie opiekuńcze”.

Art. 10. Jeżeli sprawca, wobec którego orzeczono umieszczenie w zakładzie poprawczym, został prawomocnie skazany na karę pozbawienia wolności przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, w zakresie kolejności wykonywania kary i środka poprawczego stosuje się dotychczasowe przepisy ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Art. 11. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1996 r., z tym że zmiany zawarte w art. 1, odnoszące się do stosowania przez sąd tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym, wchodzi w życie po upływie roku od dnia ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*